

Ostrowska, Teresa

"A Short History of the Gout and the Rheumatic Diseases", W. S. C. Copeman, Berkeley-Los Angeles 1964; "The Conquest of Tuberculosis", Selman A. Waksman, Berkeley-Los Angeles 1964 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/2, 383

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ci. Jest to więc popularyzacja, ale w najlepszym tego słowa znaczeniu. Autor połączył tu erudycję z przystępnością wykładu i pięknem stylu.

Ackerknecht szerzej omawia epidemie i endemie chorób zakaźnych, zwłaszcza ostrych. Autor wykazuje związek tych chorób z przemianami kulturowymi, polemizuje jednak z przesadnym — jego zdaniem — ocenianiem wpływu epidemii na losy społeczeństwa.

Krócej ujęte są inne zagadnienia, zestawione w następujących rozdziałach: *Zatrucia pokarmowe*, *Awitaminozy*, *Choroby gruczołów wydzielania wewnętrzne-go*, *Przewlekłe choroby nieznanego pochodzenia*, *Alergie*.

Autor przyznaje J. Śniadeckiemu priorytet w helioterapii krzywicy, ale nie wspomina już M. Raczyńskiego. Bardzo krótkie potraktowanie zagadnienia chorób psychicznych zostawia u czytelnika uczucie pewnego niedosytu. Niemniej dołączona bibliografia umożliwi zainteresowanym łatwe dotarcie do opracowań szerszych.

Książka E. H. Ackerknechta szczególnie zasługuje na zalecenie jako lektura dla studentów medycyny i lekarzy, ale dzięki przystępności, a miejscami nawet wątkom sensacyjnym, niewątpliwie może znaleźć czytelników również poza światem medycznym.

Jerzy Strojnowski

W. S. C. Copeman, *A Short History of the Gout and the Rheumatic Diseases*. University of California Press, Berkeley — Los Angeles 1964, ss. IX + 236, ilustr. 8.

Selman A. Waksman, *The Conquest of Tuberculosis*. University of California Press, Berkeley — Los Angeles 1964, ss. XIV + 241.

Dna, choroby reumatyczne i gruźlica były już znane za czasów starożytnych. O dnie znajdujemy wiadomości w pismach Hipokratesa (V w. p.n.e.), o gruźlicy są wzmianki w *Kodeksie Hammurabiego* (pisany przed 2000 r. p.n.e.). W książkach Copemana i Waksmana, jest przedstawiona historia powyższych chorób w dziejach ludzkości, poczynając od najdawniejszych wzmianek aż do czasów obecnych.

Autorzy omówili objawy i patologię chorób, poglądy na etiologię, metody rozpoznawania i leczenia. Nie ograniczyli się wyłącznie do zagadnień lekarskich, ale również naświetlili powiązania pomiędzy chorobami a literaturą i sztuką. Waksman poświęcił nawet odrębny rozdział sprawie gruźlicy w literaturze i sztuce.

Waksman jest laureatem Nagrody Nobla za odkrycie przeciwbakteryjnego działania streptomycyny. Książka ukazała się w 20 rocznicę wprowadzenia nowego antybiotyku do lecznictwa. Blisko połowa jej objętości dotyczy chemoterapii gruźlicy w ujęciu historycznym. Zamieszczone dane statystyczne uzupełniają pracę.

Obie książki, mimo zwięzłego języka przy obfitym materiale, są napisane ciekawie. Szkoda, że ilustracji jest mało. Bogatsza ikonografia przydałaby pracom wartości. Starannie opracowana bibliografia i indeksy krzyżowe ułatwiają korzystanie z materiału.

Książki są przeznaczone głównie dla lekarzy i historyków medycyny.

Teresa Ostrowska

M. P. Crossland, *Historical Studies in the Language of Chemistry*. Harvard University Press, Cambridge Massachusetts 1962, ss. 406.

M. P. Crossland przedstawia historię nomenklatury i symboliki chemicznej od czasów najdawniejszych do XX w. Autor skromnie książkę swą nazywa zbiorem esejów, które mogą być przyczynkami do pełniejszego zrozumienia nowoczesnej wiedzy